

UZBUNJIVANJE

KONFEDERACIJA slobodnih sindikata se od svog osnivanja izdvaja na sindikalnoj sceni Srbije po žilavom otporu privatizaciji, najdelatnjim i najdoslednijem u slučaju Telekoma. O tom i mnogim drugim pitanjima razgovarali smo sa predsednikom KSS-a Ivicom Cvetanovićem.

Istovremeno, jedan od sindikata u sastavu KSS-a, Sindikat PTT Srbije, juče je stupio u štrajk upozorenja i suočio se sa pretnjama v.d. direktorce Mire Petrović. Želimo im da istraju i uspeju.

Učitelj neznačica

TREBA NAM DRUGAČIJA VIZIJA DRUŠTVA

Konfederacija slobodnih sindikata (KSS) je praktično jedina sindikalna centrala u Srbiji koja je nastala „odozdo“, udržavanjem već postojećih, samostalno osnovanih i razvijanih sindikalnih struktura. Okuplja uglavnom radnike javnog sektora. Nedavno je najavila da će nakon predsedničkih izbora ući u proteste ako Vlada nastavi da urušava javnu preduzeća i ustanove „merama štednje“, iako ne odustane od namere da ih privatizuje. Ova najava je neposredan povod da razgovaramo sa predsednikom Konfederacije Ivicom Cvetanovićem o neobičnom iskustvu, pređenom putu i perspektivama KSS-a, kao i o bolnom iskustvu Srbije u privatizaciji i o perspektivama društva.

Ivin matični Sindikat Telekoma „Srbija“ nastao je 1997. godine, kao alternativa postojecem sindikatu koji je podržao prvu prodaju Telekoma. Razgovor smo počeli podsećanjem na razloge zbog kojih su sindikati u javnim preduzećima dugo funkcionali bez sindikalne centralne, i na razloge za njihovo udržavanje u KSS. „Kad su 1990. godine podržavljeni veliki sistemi, koji su pre toga bili u državnom vlasništvu, formirano je između ostalog i naše tadašnje preduzeće PTT saobraćaj „Srbije“, objasnjava Cvetanović. „Sindikat je ostao, odnosno formiran je u tom novom, državnom, javnom preduzeću. Većina sindikata velikih sistema i javnog sektora, kada se sve to podržavalo, su tako formirali nove sindikate, koji su međutim ostali ostrva. Praktično nisu više bili članovi Veća.“

IZ: Nisu hteli, ili nisu mogli?

IC: Jedan od razloga za to što su ostali usamljeni je i taj što nije reagovalo na suštinski problem, da je ono što je bilo vlasništvo svih preko noći 1990. postalo državno vlasništvo. Samim tim su se i ti sindikati formirali kao novi. Dakle sindikati u Elektroprivređi Srbije, tadašnjem javnom preduzeću PTT saobraćaj Srbije, sindikati u javnom sektoru koji su formirani kao alternativa kasnije, devedesetih nisu bili članovi ni jedne centralne. To su bazični sindikati, direktno su vezani za svoju članstvo i za firme u kojima postaju.

Kada je donet novi zakon o privatizaciji 2001. godine, ponovo bez socijalnog dijaloga, niti se neko budio protiv tog zakona, onda su se organizovali ti sindikati koji su funkcionali kao ostrva, koji nisu bili članovi Veća, a koji su održali svoje članstvo. Tadašnji sindikat Elektroprivređi Srbije, i tada već Sindikat Telekoma „Srbija“, koji je formiran kada se podjelo javno preduzeće PTT saobraćaj Srbije na Poštu i Telekom, drugi sindikat Telekoma, takođe reprezentativan, sindikat Pošte i Sindikat finansijskih organizacija Srbije su formirali 2003. godine Konfederaciju, centralu koja je, i same imo joj kaže, konfederalno organizovana, odnosno bazični sindikati su ti koji su stožer centrale. Oni funkcionišu i kroz grane, s tim što grana nije organ, nego samo telo koje objedinjuje sindikate po delatnostima. Do 2005. godine je bilo v.d. stanje, da bi onda bila održana osnivačka skupština i centrala kreće da funkcioniše. Finansijske organizacije su se uključile zato što je tada bio udar na bankarski sistem, pa je udržavanje bio jedan od njihovih odgovora. Ujednili su se sindikati koji su postojali u našim bankama, i kasnije su i opstali, bez obzira na privatizaciju većine banaka. Ostale su samo Poštanska štedionica i Komercijalna banka, i osiguravajuća društva.

IZ: Da li u privatnim bankama danas ima sindikata?

IC: U nekadašnjim domaćim bankama koje su privatizovane ima. U

onima koje su novootvorene praktično ni u jednoj nema. Nije bilo moguće, bilo je gušeno kroz razne aktivnosti poslodavca, a ni država već nije više brinula o pravu na sindikalno organizovanje.

IZ: Kažeš da nije bilo otpora usvajanju Zakona o privatizaciji 2001. godine. Ja koliko se sećam, pojedini sindikati, a UGS Nezavisnost izrazito, čak su otvoreno podržavali primenu ovog zakona, to su isticali kao svoju prednost. U smislu da idu u korak sa vremenom, za razliku od ostalih.

IC: Mislim da je angažovanjem sindikata da to podrži i njihovom edukacijom kadrova i članstva u tom pravcu svima nama načinjena velika šteta. Mada, u toj fazi tranzicije, koja je krenula i ranije, ali kada govorimo o toj fazi posle 2000. godine, mislim da su ti sindikati to nesvesno radili, i da su kasnije to uvideli kad im se bumerang vratio kroz pad broja članova, kada su krenula otpuštanja i kada se video da su firme privatizovane zarad svega osim onoga što je trebalo da bude cilj – da se nastavi proizvodnja i da se unapredaju firme. Umesto toga radili su se razni marifletici, od pranja para do kupovine objekata da bi se koristili za druge namene, mada se mnogi danas više ne koriste uopšte, tako da smo za tih deset godina praktično postali industrijsko groblje. I na kraju su opet radnici o optuživali da su firmu propala, zato što su oni uzimali štekere. Sve opljačkano, radnici šta će, došli da uzmu nešto što im treba za kuću, a ispaljili je da su oni za sve krivi.

U to vreme kad je počela primena Zakona o privatizaciji centrala KSS-a još nije bilo organizovana. Naša borba protiv privatizacije velikih sistema je počela tek kasnije, i traže i danas, ali na početku privatizacije, zaista, neki su je zagovarali, neki su čitali. Takođe tadašnja vlast je imala veliku podršku naroda i smatrala se da se to sve radi u javnom interesu. Svi su listom bili za privatizaciju. Znali smo da na zapadu postoje privatne kompanije sa jakim sindikatima, u kojima postoji i participacija radnika u odlučivanju, obećavali su nam da će se privatizacijom svi ti dobiti običaji doći i kod nas, tako da neki sindikali stvarno nisu bili svesni šta rade. A neki su bili i instruirani. Na kraju smo mobilni nezaposlenih.

Imali smo i ranije privatizacije, devedesetih godina, ali tada se nekako oprezno radio, više se razmišljalo o tome da privatizovane firme nastave da rade isti posao. Međutim, tada smo imali problem da se vode privatizovale, i neki klijent nacionalni resursi koje ne treba privatizovati, kao što je Telekom 1997. godine. Doduše, to je bio dosta jak ugovor, zabranjujući da otpuštanja pet godina, firme koje su kupile akcije su dalje razvijale telekomunikacije, pa je kasnije imalo ista i da se vrati. Telekom je danas u državnom vlasništvu, ali su stalne aktivnosti da se ponovo proda. Sad imamo restrukturiranje velikih sistema, koje ide u pravcu da se delovi koji su profitabilni ponude na prodaju.

IZ: KSS je ubrzo nakon osnivanja artikulisao svoj predlog

Sindikat PTT Srbije
Konfederacija
slobodnih sindikata

Saopštenje Štrajkačkog odbora

Obaveštavamo javnost da smo primili pretnju od v.d. direktora Pošte, Mire Petrović, da zakazani štrajk upozorenja za 29. mart 2017. godine, nije u skladu sa Zakonom i da će zaposleni snositi posledice ako budu učestvovali u štrajku. Ona se u svojim prethnjima poziva na odredbe Zakona o štrajku i tumačenje Ministarstva rada, po kome se štrajk upozorenja mora najaviti najmanje deset dana pre njegovog održavanja.

Ovim vas obaveštavamo da nas je ova pretnja učvrstila u uverenju da smo na pravom putu i da su naši zahtevi opravdani, kao i da ćemo na ove pretnje odgovoriti još energičnije.

Iz dosadašnjeg iskustva sa gospodrom Mironom Petrović, a poznavajući njenu isključivost i sklonost ka krešenju Kolektivnog ugovora za JP „Pošta Srbije“ i Zakona o štrajku, ne sumnjamo da bi prema zapisanim predulzima drakonske mere kažnjavanja. U Preduzeću je takvim odnosom sadašnje direktorke uvedena strahovlada i bitno narušena atmosfera.

Ne želimo da naše članove ne na koji način dovedemo u situaciju da zbg proceduralnih i formalnih razloga izgube posao, jer nam se preti prestankom radnog odnosa.

Zato je rukovodstvo Sindikata PTT Srbije na današnjem sastanku Štrajkačkog odbora u ime svojih 7500 članova doneo odluke u smislu neodustajanja od štrajkačkih aktivnosti.

O narednim štrajkačkim aktivnostima poštanska i šira javnost biće blagovremeno obaveštena, ali jedno je sigurno – da će se protesti radikalizovati.

Gospodo Petrović, umesto da ste seli sa nama da nademo zajedničko rešenje u interesu zaposlenih, Vi pretite. Smatramo takvo ponašanje sramotnim i za nas nikada nećete biti direktor Pošte.

U Beogradu, 29. marta 2017. godine
Sindikat PTT Srbije, Štrajkački odbor

Imenovati TO ratom

radnike javnog sektora gledate na ove pokrete?

IC: Mogu samo da zamislim kad ude ono što se predviđa, da se uvede javno-privatno partnerstvo i kad kreće restrukturiranje, koliko će se tek onda nezadovoljstvo gradana biti. Da me ne shvatit pogrešno, mi nismo protiv restrukturiranja, u smislu da treba da se unapred poslovanje. Ko bi bio protiv toga? Ali pod restrukturiranjem se sadržaju poduzimajuće samo tehnološki višak i prodaja, a kasnije će i gradani osjetiti loše posledice, jer će cene usluga biti mnogo veće. Imamo brojne takve primere u okruženju. U Bugarskoj je pola vlasta zato što narod više nema novaca da plaća račune za struju, jer su ceo energetski sektor iscepali i prodali, i tu su ušle kompanije koje su podigle cene na evropski nivo, što narod sa svojim platama i prihodima više nije mogao da izdrži i pala je vlada. Zamisli šta bi se tek deseo kod nas, gde narod ne može da izdrži ni ovu cenu koja još uvek nije ekonomika. Normalno da su ljudi u Nišu reagovali. Našim javnim preduzećima se ne rukovodi profesionalno, u mnogim gradovima imamo problem da se „odoktavimo“ prave račune za grejanje, da ljudi to ne mogu da izdrže i normalno je što su se organizovali kroz građanski aktivizam da zaštite svoja prava. Sa druge strane, poređ profesionalnog upravljanja postoji ogroman problem nedostatka javne kontrole i onemogućavanje istinske nezavisnosti institucija koje bi vratile kontrolu.

IZ: U sastavu KSS-a se nalaze i rudari iz Kolubare, koji su odigrali odlučujuću ulogu u promenama 2000. godine. Ta uloga je u međuvremenu sistemski zanemarena, pošto vladajućem poretku ne odgovara činjenica da je u smeni Miloševićevog režima ključna bila uloga radnika, koju su neve vlasti kasnije iznevare, opljačkale i, kao što i sam kažeš, opljačkale ih povrh svega da su sami sebe opljačkali. Da li misliš da je danas ponovo moguće da radnici budu subjekti promena kao što su bili 2000. godine?

IC: Da, jesu iznevereni radnici, jer kasnije smo imali sve te procese o kojima sada pričamo negativno, i mislim da ne učestvujemo u radu najvišeg tripartitnog tela u Srbiji, a da ne govorimo o lokalnim socijalno ekonomskim savetima, a svuda u Srbiji, praktično u svakom selu gde ima ambulanta, pošta, struja, mi imamo svoje članove. Svaki od naših sindikata je pre ulaska u Konfederaciju imao neki svoj problem, i onda smo počeli da polako ali sigurno kanalisemo te probleme i da ih na neki način definisemo kao zajedničke. Zato i mi kao centrala imamo tu politiku da svaki sindikat rešava svoje probleme u svojoj kući uz našu podršku, a da se zajednički problemi definisaju na nivou grana i na nivou predsedništva Konfederacije. Evo u ovom trenutku je materijalni položaj vrlo bitan, onda je bitna stvar aktivnost države po nalogu MMF-a da se vrši dalje restrukturiranje, da se uvede javno-privatno partnerstvo i tako dalje, bez sindikata, i mi ćemo biti na udaru sigurno u narednom periodu po svim tim pitanjima. Sa druge strane, potrebna nam je podrška, malo pre savori, stručne javnosti, civilnog sektora, i potrebna nam je podrška i političkih partija koje se zalažu za povednije društvo nego što je sad.

Zaposleni u javnim preduzećima su na istoj strani kao i gradani koji se bune zbog visoke cene usluga. Ali mi imamo taj problem da se u Srbiji u poslednje vreme širi mantra da su po javnim preduzećima svili ljudi ne radnici, paraziti i tako dalje. Ja moram da kažem, kada smo imali poplave 2014. godine, svi oni koji su išli kao radna snaga da saniraju posledice poplava, to je takođe bio javni sektor. I da se spasi ljudi, i da se sposobi elektro-energetski sistem, da se sačuva elektrana, termoelektrana Obrenovac, da se telekomunikacioni sistem uspostavi, da ne dođe do epidemije, da se pokrene i nastavi sa obrazovanjem... Mislim da je tu javni sektor pokazao koja mu je uloga i da u njega treba ulagati. **Razgovor vodio Ivan Zlatić**

Seriја razgovora

U SUSRET REGULACIJI RADA NA LIZING

Petak 31. marta 2017. godine u 16.00 h

Resavska 21, stan br. 5, Beograd

Učitelj neznačica vas poziva na četvrti u seriji razgovora „U susret regulaciji rada na lizing“, na temu

UZBUNJIVANJE I (LI) SINDIKAT

ZAKON o zaštiti uzburnjivača štititi zaposlene koji prijave korupciju. Dok su prava na dostojanstven rad i sindikalno organizovanje mrtvo slovo na papiru, reklo bi se da je institucijski okvir za zaštitu boraca protiv korupcije kudikamo efektivniji.

Ovim razgovorom završavamo drugu sesiju posvećenu organizovanju prekarnih radnika, tako da ćemo istovremeno prezentovati i zaključke sa prethodne tri sesije.

Međutim širi se propaganda da je javni sektor gloman i neefikasan, iako imamo sedam zaposlenih na stanovnika, što je daleko ispod proseka u Evropi. Znači negde smo na dnu. Nije nama toliko veliki javni sektor koliko nam je mala industrija i privreda, to jeste činjenica, sa tim što javni sektor mora da funkcioniše. Naravno, imaju veliki problemi, pre svega zbog toga što industrijas vise radi, pa su mnogi na svaki način gledali da se zaposle u nekom javnom preduzeću, da primaju neke plate, pa negde sada imamo problem viška, ali negde imamo i manjak zaposlenih. To sve može na jedan racionalan i sistemski način da se reši, ali ne ako se istovremeno vodi hajka da su u javnom sektoru paraziti. Onima koji vode hajku nije ni cilj da bilo što reše, nego samo da okrenu gradane protiv javnih preduzeća i da podstaknu privatizaciju i javno-privatnu partnerstva, ali ja sam siguran da su gradani većinom toga svesni. Znači, uz ozbiljnu strategiju menadžmenta i javnu kontrolu, da bilo koje preduzeće, mislim da mi možemo da mnogo poboljšamo rad javnih preduzeća, a ne samo da ponavljamo restrukturiranje-otpustanje-pravilizacija.

IZ: U sastavu KSS-a se nalaze i rudari iz Kolubare, koji su odigrali odlučujuću ulogu u promenama 2000. godine. Ta uloga je u međuvremenu sistemski zanemarena, pošto vladajućem poretku ne odgovara činjenica da je u smeni Miloševićevog režima ključna bila uloga radnika, koju su neve vlasti kasnije iznevare, opljačkale i, kao što i sam kažeš, opljačkale ih povrh svega da su sami sebe opljačkali. Da li misliš da je danas ponovo moguće da radnici budu subjekti promena kao što su bili 2000. godine?

IC: Da, jesu iznevereni radnici, jer kasnije smo imali sve te procese o kojima sada pričamo negativno, i mislim da ne učestvujemo u radu najvišeg tripartitnog tela u Srbiji, a da ne govorimo o lokalnim socijalno ekonomskim savetima, a svuda u Srbiji, praktično u svakom selu gde ima ambulanta, pošta, struja, mi imamo svoje članove. Svaki od naših sindikata je pre ulaska u Konfederaciju imao neki svoj problem, i onda smo počeli da polako ali sigurno kanalisemo te probleme i da ih na neki način definisemo kao zajedničke. Zato i mi kao centrala imamo tu politiku da svaki sindikat rešava svoje probleme u svojoj kući uz našu podršku, a da se zajednički problemi definisaju na nivou grana i na nivou predsedništva Konfederacije. Evo u ovom trenutku je materijalni položaj vrlo bitan, onda je bitna stvar aktivnost države po nalogu MMF-a da se vrši dalje restrukturiranje, da se uvede javno-privatno partnerstvo i tako dalje, bez sindikata, i mi ćemo biti na udaru sigurno u narednom periodu po svim tim pitanjima. Sa druge strane, potrebna nam je podrška, malo pre savori, stručne javnosti, civilnog sektora, i potrebna nam je podrška i političkih partija koje se zalažu za povednije društvo nego što je sad.

Zaposleni u javnim preduzećima su na istoj strani kao i gradani koji se bune zbog visoke cene usluga. Ali mi imamo taj problem da se u Srbiji u poslednje vreme širi mantra da su po javnim preduzećima svili ljudi ne radnici, paraziti i tako dalje.